

TDSD Bülteni

MART 2024

Hong Kong'ta
APLF Fuarı
ve
ICT Toplantısı

Leather
Working Group
LCA Sonuçları

3000 yıllık
Deri Kayış

BAŞKAN'DAN

Deęerli MeslektaŐlarım

Hiç alışık olmadığımız kadar durağan başlayan 2024 yılının ilk bülteni ile yeniden karşınızdayız. 2023 yılında Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatında %9,5 oranında azalış yaşanmış ve 1.8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2024 Yılı ise ilk aylarında zorlayıcı yeni koşullarla başladı. Ve ilk 3 ay ihracatımızdaki düşüş devam etti.

İDMİB Milli katılım organizasyonunda 20-22 Şubat 2024 tarihleri arasında Lineapelle Milano Fuar'ını gerçekleştirdik. Genel olarak tüm dünyada yavaşlayan deri üretiminin yansımalarının fuardaki iş hacmine de etki ettiğini gördük.

Pandemiden sonra ilk defa Hong Kong'da yeniden düzenlenen APLF fuarına katılan yabancı meslektaşlarımız ve International Council of Tanners'ın üye toplantısında da gördük ki deri üretimi ve ihracatı hemen her ülkede düşüş trendi içerisinde. Avrupa Birliği'nin kendini diğer ülkelerden izole etme çabası İtalya gibi güçlü deri üreticilerini bile derinden etkilemektedir. Bununla birlikte bir süredir vurguladığımız değişimin ayak seslerine kulaklarımızı da kapatmamamız gerektiğini daha net anlamaya başlıyoruz.

Deri sektörü uzun zamandır çevresel etkisinin çok yüksek olduğu iddiaları ile karşı karşıya. Bizler de sektör olarak bu iddiaları gerçekleri bilim tabanlı araştırmalarla çürütmeye çaba gösteriyoruz. Bu çabaların sonucusu ise UNIDO ile vardığımız mutabakat çerçevesinde deri sektörünün çevresel etkisinin nicel olarak ortaya koyabilecek rehber bir dokümanın hazırlanma sürecinin başlamış olması. Bu rehber doküman tüm üye işletmelerimize gelecekteki sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmelerine imkân sağlayacak bir kaynak olacaktır.

Bir diğer önemli konumuz AB Ormansızlaşma Yasasıyla birlikte üretimde kullandığımız ham derilerin elde edildiği hayvanların hangi çiftliklerden geldiğini belgeleme zorunluluğu. Özellikle Hong Kong'da gerçekleştirilen her toplantıyı ana gündem maddesiydi. Biz de yakın zamanda Tarım ve Orman Bakanımız ile bir araya gelerek ülkemizin bu gelişmeye ilişkin hazırlıklarının neler olduğunu ve sektörel ihtiyaçlarımızı değerlendireceğiz.

İngiltere'nin Northampton Üniversitesindeki deri eğitiminin sonlandırılma kararı da sektör tarafından üzüntüyle karşılanmış ve deri eğitiminin küresel geleceği uzunca tartışılmıştır.

Geçtiğimiz üç ay içerisinde neler yaşandığına ve Türkiye Deri Sanayicileri Derneęi olarak neler yaptığımıza ilişkin detayları bültenimiz içeriğinde sizlerle paylaştık.

Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere esenlikler dilerim.

International Council of Tanners (ICT)

Yıllık toplantısı Hong Kong'da APLF fuarından önceki gün

Başkanımız Burak Uyguner Başkanlığında gerçekleştirildi. 2 gün süren toplantılarda sektördeki durgunluk ve bu durgunluğa neden olan gelişmeler değerlendirildi. Elbetteki en önemli başlık Avrupa Birliği'nin Yeşil Mutabakat adı altında gerçekleştirdiği değişim ve bu değişimin etkileri oldu.

Daha spesifik olarak ise AB Ormansızlaşma Yasası kapsamındaki ham deri izlenebilirliğiyle ilgili yeni yükümlülükler en çok vakit alan ancak şu an için çözümü olmayan bir konu olarak önemini korudu. Ancak tüm sektörel kuruluşlar dört bir yandan bu yeni yükümlülüğün nasıl yönetileceğiyle ilgili çalışmalar yürütüyor.

Sektörü ilgilendiren birçok konunun değerlendirildiği toplantılarda önemli misafirlere var. Leather Working Group yöneticilerinden Christina Trautmann COTANCE Genel Sekreteri Gustavo Gonzales Quijano ile birlikte izlenebilirlikle ilgili çalışmalar hakkında üyeleri bilgilendirdi. Spin360 firmasının sahibi Federico Brugnoli hazırlıklarını üstlendiği "Derinin Çevresel Etkisi" ile ilgili rehber doküman hakkında bilgi verdi. Sektördeki önemli teknik uzmanlardan birisi olan Karl Flowers "Derinin Biyobozunabilirliği" ile ilgili çalışması hakkında paylaşımlarda bulundu.

TOBB Türkiye Sektörel Ekonomi Şurası

TOBB Deri ve Deri Ürünleri Sanayi Meclisi Başkan Yardımcımız

Sayın Ersin Kaşka, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz'ın teşrifleri, TOBB Başkanı Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu'nun ev sahipliğinde düzenlenen TOBB Türkiye Sektörel Ekonomi Şurasına katılarak Türkiye Deri ve Deri Ürünleri Sanayi Meclisi adına sektörel sorunları ve çözüm yolları hakkında bilgi verdi.

Konuşmasında sektörün ham deri tedarik sürecindeki sorunlardan başlayarak "Deri/Kürk" teriminin İtalya, Brezilya, Portekiz'de olduğu gibi yasal olarak koruma altına alınması ve doğal deri ve doğal deriden mamul ürünler ile suni, vegan gibi isimlerle üretilen plastiklerin net bir şekilde ayrışması gerektiğini ifade etti.

Bunun yanı sıra sektör için önemli bir girdi kalemi olan ve ham deri tedarikinde sorun olması halinde sektörün ilk çözüm yollarından birisi olan kromlu deri ithalatındaki %10 oranındaki ilave gümrük vergisinin kaldırılması gerektiğine değindi.

TOBB

Türkiye Sektörel Ekonomik Şurasında Sektörel sorunlar ve çözüm yolları hakkında bilgi paylaşıldı.

URGE Kapsamında Life Cycle Assessment (LCA) Danışmanlık Faaliyeti

Derneğimiz tarafından geliştirilen ve T.C. Ticaret Bakanlığı

tarafından desteklenen URGE projemizin Life Cycle Assessment (LCA) danışmanlık faaliyeti kapsamında Spin360 firması iş birliğinde çevrim içi eğitim düzenlendi. Eğitim kapsamında URGE projesinin katılımcısı 10 firma sürdürülebilirlik, Life Cycle Assessment, tabakhanelerin çevresel etkilerini anlama ve bu etkiyi yönetme-azaltma hakkında bilgi edindi. Eğitimde çevresel etkilerini anlayarak ve azaltarak sürdürülebilirliğe bir tehdit değil fırsat olarak nasıl yaklaşabileceklerini de gördüler.

Yıl sonuna kadar devam edecek olan ve ana teması sürdürülebilirlik olan eğitimlerin özellikle Avrupa Birliği ülkelerine ihracat yapan firmalar için oldukça yararlı olacağı düşünülmektedir.

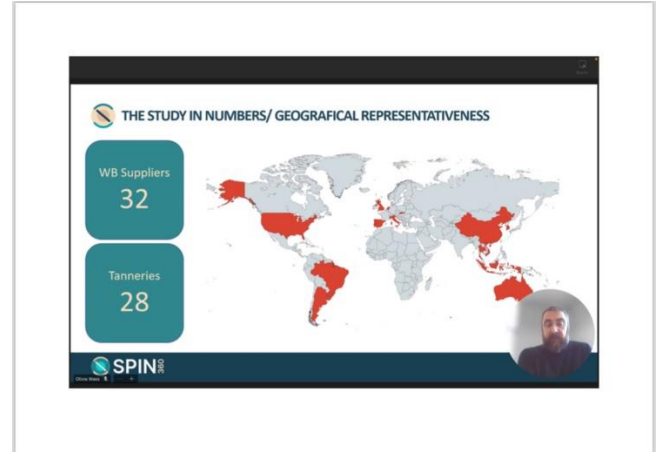

Lether Working Group (LWG) Tarafından Yaptırılan Life Cycle Assessment (LCA) Sonuçları Yayınlandı

Amerika, Avrupa ve Asya Kıtalarından 50 tabakhane üzerinde gerçekleştirildi.

Bugüne kadar gerçekleştirilen en kapsamlı çalışma olarak kayıtlara geçen bu proje deri üretiminin çevresel etkilerini bilimsel temellerle anlama açısından oldukça faydalı oldu.

Sonuçları detaylı bir şekilde paylaşılan çalışmaya göre deri üretiminde çevresel etkisi olan parametreler arasında en önemli iki tanesinin ham deri ve kimyasal olduğu teyid edilmiş oldu. Bunun yanı sıra deri üretiminin küresel ısınmaya olan katkısının ise bir metrekare deride 22,65 kg/CO₂e olduğu belirlendi. Bu katkının %67,8'i ham deri tedarik sürecinden ve %18,5'i ise kimyasal kullanımından kaynaklandığı görüldü.

Amerika, Avrupa ve Asya'da

Faaliyet gösteren 50 işletmenin ortak sonucuna göre derinin küresel ısınma'ya katkısı 22,65 kg CO₂e/m²

2024 APLF Hong Kong Fuar'ın da Ödül

Akaylar Deri'nin de katılımcı olduğu

ve pandemiden sonra tekrar Hong Kong'a dönen APLF deri fuarında ödül alan firmalardan birisi de Dernek üyemiz Akaylar Deri oldu.

40'tan fazla ülke ve 740 katılımcı firma ile Hong Kong'a tekrar merhaba diyen APLF fuarında bu sene de her sene olduğu gibi belirlenen alanlarda deri üretimi gerçekleştiren firmalara ödül veriliyor.

2024 yılı Mart ayında gerçekleştirilen fuarda da üye firmamız Akaylar Deri ödüle layık görüldü. Metal Free ve Biyobozunabilir deri alanında ödüle layık görülen üye firmamız Akaylar Deri'yi bu başarısı vesilesiyle kutlarız.

Mısır'daki 3.000 Yıllık Ahşap Protez ve Deri Kemer Kayışın Sağlamlığı

Muhtemelen Dünyanın En Eskisi

Mısır'da bir kadın mezarında bulunan 3000 yıllık ahşap baş parmağın, insanlık tarihindeki en eski protez olduğu düşünülüyor. Diğer uzmanlarla birlikte çalışan Basel Üniversitesi Antik Mısır Bilimcileri, ahşap ayak parmağını yeniden değerlendiriyor.

Neredeyse 3.000 yaşında olduğu tahmin edilen buluntu, Luksor yakınlarındaki Şeyh'Abd el-Qurna Nekropolü'nde bir kadın mezarında bulundu.

Eşsiz buluntuyu modern mikroskop ve X-ray teknolojisi ile bilgisayar tomografisi kullanarak inceleyen uluslararası ekip, ahşap ayak parmağının bir rahibin kızı olduğu düşünülen sahibinin ayağına uyması için birkaç kez düzeltildiğini tespit etti. Aralarında Kahire'deki Mısır Müzesi'nden uzmanların ve Zürih Üniversitesi'ndeki Evrimsel Tıp Enstitüsü'nden uzmanların da yer aldığı araştırmacılar, ayrıca kullanılan materyali ve yüksek oranda gelişmiş protezlerin üretildiği yöntemi de tespit ettiklerini belirtiyorlar.

MÖ 1. binyılın başlarında yapıldığı düşünülen bu ahşap ayak parmağı, insan fizyonomisine çok aşina olan bir zanaatkârın becerilerini kanıtlıyor. Zamanın teknik uzmanlığı özellikle protez uzantısının hareket kabiliyetinde ve **kemer kayışının sağlam** yapısında gözlemleniyor. Titiz bir ustalıkla zahmetli bir şekilde yapıldığı belli olan bu protez, aynı zamanda sahibinin doğal görünümüne ve rahatlığa verdiği önemi de gösteriyor.

Deri Kemer Kayış

Mısır'daki bulunan 3000 yıllık ahşap protez parmağın deri kemer kayışının sağlam yapısı dikkatleri çekiyor.

2024 YILI ULUSLARARASI FUARLAR

17 – 18 OCAK	PREMIERE VISION NEW YORK
23 – 26 OCAK	LEATHER AND SHOES KIEV
31 OCAK – 1 ŞUBAT	LINEAPELLE NEWYORK
1 – 3 ŞUBAT	IILF (India International Leather Fair)
6 - 8 ŞUBAT	PREMIERE VISION PARİS
7 - 10 ŞUBAT	IFCO (ISTANBUL FASHION CONNECTION)
18 – 21 ŞUBAT	MICAM MILANO
18 – 21 ŞUBAT	MIPEL
20 – 22 ŞUBAT	LINEAPELLE MILANO
28 ŞUBAT – 2 MART	AYMOD
03 – 05 MART	SHOES DUSSELDORF FUARI
19 – 21 MART	APLF HONG KONG
19 – 21 MART	FASHION ACCESS HONG KONG
21 – 24 MART	MOSSHOES MOSCOW
25 – 27 NİSAN	KASTORIA INTERNATIONAL FUR FAIR
1 – 4 MAYIS	AYSAF
16 – 19 MAYIS	LEATHER AND FUR FASHION SHOW
03 – 05 HAZİRAN	SHOES LEATHER GUANGZHOU
4 – 6 HAZİRAN	LESHOW MOSCOW
13 – 16 HAZİRAN	GARDA FAIRS ITALY
2 – 4 TEMMUZ	PREMIERE VISION PARİS
10 – 12 TEMMUZ	SHOES LEATHER VIETNAM
16-17 TEMMUZ	PREMIERE VISION NEW YORK
17 – 18 TEMMUZ	LINEAPELLE NEWYORK
07-09 AĞUSTOS	IFCO (ISTANBUL FASHION CONNECTION)

27-29 AĞUSTOS

SHOES DUSSELDORF FUARI

HENÜZ NETLEŞMEDİ

MOSSHOES MOSCOW

04-07 EYLÜL

AYMOD

3 – 5 EYLÜL

ALL CHINA LEATHER EXHIBITION

15 – 18 EYLÜL

MİPEL

15 – 18 EYLÜL

MICAM MILANO

17 – 19 EYLÜL

LINEAPELLE MILANO

14 – 16 KASIM

SHOES LEATHER HANOI

13-16 KASIM

AYSAF

Sektörel İhracat

İDMİB

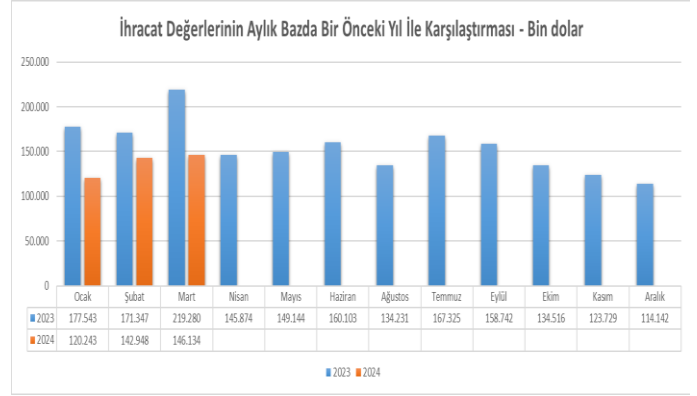
İstanbul Deri ve Deri Mamulleri İhracatçıları Birliği tarafından yayınlanan aylık rapora göre...

2024 yılı Ocak-Mart döneminde ise, Türkiye'nin genel ihracatı %2,5 oranında artarak 55,4 milyar dolar değerinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatında ise %28 oranında azalış yaşanmış ve 409,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Deri ve deri ürünleri sektörümüzün toplam ihracattan aldığı pay ise %0,7 olarak kaydedilmiştir.

Yarı işlenmiş/bitmiş deri ürün grubumuzda 2024 yılı Ocak-Mart döneminde en çok ihracat Hindistan, Almanya ve İtalya'ya yapılmıştır.

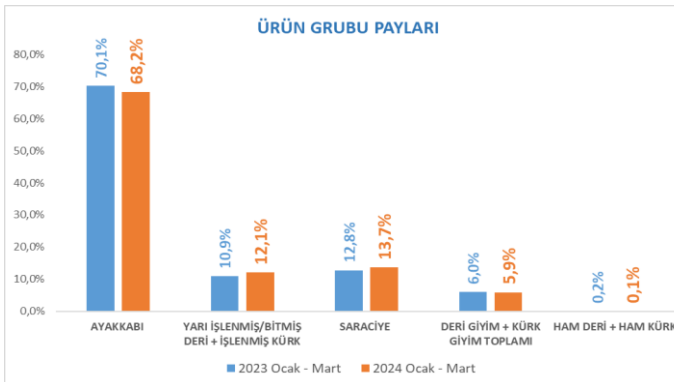
Bu dönemde en büyük ihracat pazarımız konumunda olan Hindistan'a ihracatımızda, 2023 yılı aynı dönemine kıyasla %1,8 oranında artış yaşanmış ve 6,6 milyon dolar değerinde ihracat gerçekleştirilmiştir.

Bu dönemde en büyük ikinci ihracat pazarımız %12,5 oranında artışla yaklaşık 3,3 milyon dolar ihracat gerçekleştirilen Almanya olmuştur. İtalya'nın bu ürün grubu toplam ihracatı içerisindeki payı %6,7 olarak kaydedilmiştir.

Hindistan'ın bu ürün grubumuzun toplam ihracatı içerisindeki payı %13,4 olarak hesaplanmaktadır.

2024 yılı Ocak-Mart döneminde ilk on ülke arasında ihracat artışı yaşanan ülkeler %13,2 ile Çin, %3,8 ile İspanya, %87,1 ile Bulgaristan, %20,9 ile Güney Kore ve %1580,3 ile Meksika olurken; ihracat azalışı yaşanan ülkeler sırasıyla %35,4 ile İtalya, %53,4 ile Portekiz ve %25,2 ile Dominik Cumhuriyeti olmuştur.

Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracatında İlk 10 Ülke

Birim: 1.000 ABD \$	2023 Mart	2024 Mart	Değişim %	2023 Ocak - Mart	2024 Ocak - Mart	Değişim %	Pay %
1 ALMANYA	13.943	13.004	-6,7%	38.391	34.611	-9,8%	8,5
2 IRAK	10.106	12.852	27,2%	19.898	28.887	45,2%	7,1
3 İTALYA	16.508	10.080	-38,9%	39.953	28.551	-28,5%	7,0
4 BİRLEŞİK KRALLIK	6.773	5.843	-13,7%	16.664	16.618	-0,3%	4,1
5 FRANSA	6.131	4.055	-33,9%	19.780	16.568	-16,2%	4,0
6 POLONYA	5.641	4.258	-24,5%	14.183	13.408	-5,5%	3,3
7 İSPANYA	5.646	4.298	-23,9%	16.013	13.167	-17,8%	3,2
8 ROMANYA	7.775	5.125	-34,1%	17.623	11.826	-32,9%	2,9
9 KAZAKİSTAN	6.013	3.328	-44,6%	13.974	11.420	-18,3%	2,8
10 BİRLEŞİK DEVLETLER	4.118	3.212	-22,0%	13.506	11.376	-15,8%	2,8
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	82.654	66.057	-20,1%	209.983	186.431	-11,2%	45,5
DİĞER ÜLKELER VE S.BÖLGELER	136.626	80.077	-41,4%	358.188	222.894	-37,8%	54,5
AB (27) TOPLAMI	80.478	61.029	-24,2%	207.712	171.933	-17,2%	42,0
DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI	219.280	146.134	-33,4%	568.171	409.326	-28,0%	100,0

2024 yılı Ocak-Mart döneminde en önemli ihracat pazarımız, %9,8 azalış oranı ile Almanya olmuştur. Bu dönemde Almanya'ya yapılan ihracatımız 34,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Almanya'nın Türkiye'nin deri ve deri ürünleri ihracatından aldığı pay %8,5 olarak hesaplanmaktadır.

2024 yılının Ocak-Mart döneminde %7,1 pay ile ikinci en önemli ihracat pazarımız Irak olmuştur. Irak'a ülkemizden, geçen yılın aynı dönemine kıyasla %45,2 artış oranı ile 28,8 milyon dolarlık deri ve deri ürünleri ihracatı gerçekleştirilmiştir.

İtalya'ya 2024 yılı Ocak-Mart döneminde 28,5 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiş ve bu değer ile İtalya 3. sırada yer almıştır. Bu ülkeye yönelik ihracatımız 2023 yılı Ocak-Mart dönemine kıyasla %28,5 oranında azalmış ve İtalya'nın deri ve deri ürünleri ihracatımızdan aldığı pay %7 olarak hesaplanmıştır.

2024 yılı Ocak-Mart döneminde Türkiye'den en çok deri ve deri ürünleri ihracatı yapılan ilk 10 ülke arasında Birleşik Krallık'a %0,3, Fransa'ya %16,2, Polonya'ya %5,5, İspanya'ya %17,8, Romanya'ya %32,9, Kazakistan'a %18,3 ve ABD'ye %15,8 oranında ihracat azalışı kaydedilmiştir.

Yarı işlenmiş/bitmiş deri ve işlenmiş kürk ürün grubu ihracatımızda ise 2024 yılı Ocak-Mart döneminde %11,6 oranında azalış yaşanmış ve 49,4 milyon dolarlık ihracat yapılmıştır. Yarı işlenmiş/bitmiş deri ve işlenmiş kürk ürün grubumuzun Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ihracatımız içerisindeki payı ise %12,1'dir.

İşlenmiş kürk ürün grubu toplamında, 2024 yılının Mart ayında %41,7 azalış ile İtalya ilk sırada, %91,4 artış ile Çin ikinci, %20,5 oranında artış ile Almanya üçüncü sırada yer almıştır.

Bu ürün grubunda ülkemizin en büyük ihracat pazarı İtalya olmuştur. İtalya'ya 2024 yılı Ocak-Mart döneminde işlenmiş kürk grubunda ihracat yaklaşık 1,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiş ve bu değer ile %20,8 pay almıştır.

Anılan dönem itibarıyla Türkiye tarafından en fazla işlenmiş kürk ihracatı yapılan ilk on ülke içerisinde %29,6 ile Almanya, %145 ile Çin, %39,4 ile Güney Kore, %731 ile Kazakistan, %15,7 ile Birleşik Krallık ihracat artışı yaşanan ülkeler olurken %2,9 ile ABD, %42,5 ile Hindistan, %17,6 ile Kuzey Makedonya, %66,6 ile Portekiz ihracatta düşüş yaşanan ülkeler olmuştur.

TÜRKİYE DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI

Ocak-Mart 2024

Birim: 1.000 \$	2023 MART	2024 MART	DEĞİŞİM %	PAY %	2023 OCAK-MART	PAY %	2024 OCAK-MART	PAY %	DEĞİŞİM %
1 ALMANYA	13.943	13.004	-6,7%	8,9%	38.391	6,8%	34.611	8,5%	-9,8%
2 IRAK	10.106	12.852	27,2%	8,8%	19.898	3,5%	28.887	7,1%	45,2%
3 İTALYA	16.508	10.080	-38,9%	6,9%	39.953	7,0%	28.551	7,0%	-28,5%
4 BİRLEŞİK KRALLIK	6.773	5.843	-13,7%	4,0%	16.664	2,9%	16.618	4,1%	-0,3%
5 FRANSA	6.131	4.055	-33,9%	2,8%	19.780	3,5%	16.568	4,0%	-16,2%
6 POLONYA	5.641	4.258	-24,5%	2,9%	14.183	2,5%	13.408	3,3%	-5,5%
7 İSPANYA	5.646	4.298	-23,9%	2,9%	16.013	2,8%	13.167	3,2%	-17,8%
8 ROMANYA	7.775	5.125	-34,1%	3,5%	17.623	3,1%	11.826	2,9%	-32,9%
9 KAZAKİSTAN	6.013	3.328	-44,6%	2,3%	13.974	2,5%	11.420	2,8%	-18,3%
10 BİRLEŞİK DEVLETLER	4.118	3.212	-22,0%	2,2%	13.506	2,4%	11.376	2,8%	-15,8%
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	82.654	66.057	-20,1%	45,2%	209.983	37,0%	186.431	45,5%	-11,2%
11 HOLLANDA	4.704	3.539	-24,8%	2,4%	14.169	2,5%	3.539	0,9%	-75,0%
12 BULGARİSTAN	3.631	3.644	0,3%	2,5%	9.192	1,6%	3.644	0,9%	-60,4%
13 HİNDİSTAN	3.374	3.416	1,2%	2,3%	7.098	1,2%	3.416	0,8%	-51,9%
14 SİRBİSTAN	3.715	2.565	-30,9%	1,8%	8.612	1,5%	2.565	0,6%	-70,2%
15 YUNANİSTAN	4.502	3.306	-26,6%	2,3%	8.156	1,4%	3.306	0,8%	-59,5%
16 İSRAİL	7.924	3.748	-52,7%	2,6%	13.713	2,4%	3.748	0,9%	-72,7%
17 SUUDİ ARABİSTAN	4.437	1.667	-62,4%	1,1%	8.438	1,5%	1.667	0,4%	-80,2%
18 LİBYA	6.013	1.299	-78,4%	0,9%	12.042	2,1%	1.299	0,3%	-89,2%
19 FAS	3.402	1.039	-69,5%	0,7%	7.758	1,4%	1.039	0,3%	-86,6%
20 CEZAYİR	1.333	1.290	-3,3%	0,9%	4.728	0,8%	1.290	0,3%	-72,7%
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	43.035	25.514	-40,7%	17,5%	93.907	16,5%	25.514	6,2%	-72,8%
21 UKRAYNA	2.066	1.926	-6,8%	1,3%	27.267	4,8%	4.371	1,1%	-84,0%
22 SLOVAKYA	1.312	1.624	23,8%	1,1%	4.397	0,8%	4.309	1,1%	-2,0%
23 BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	2.349	1.777	-24,4%	1,2%	5.809	1,0%	4.274	1,0%	-26,4%
24 GÜRCİSTAN	2.414	908	-62,4%	0,6%	5.075	0,9%	4.184	1,0%	-17,6%
25 AZERBAJCAN-NAHÇIVAN	1.822	2.077	14,0%	1,4%	5.608	1,0%	4.171	1,0%	-25,6%
26 ÇİN HALK CUMHURİYETİ	1.020	1.477	44,8%	1,0%	3.047	0,5%	3.896	1,0%	27,8%
27 KKTC	2.293	2.076	-9,5%	1,4%	3.965	0,7%	3.747	0,9%	-5,5%
28 MOLDAVYA	1.625	2.028	24,8%	1,4%	3.750	0,7%	3.645	0,9%	-2,8%
29 İSVİÇRE	2.208	1.396	-36,7%	1,0%	5.205	0,9%	3.624	0,9%	-30,4%
30 ÇEKYA	989	1.145	15,7%	0,8%	3.634	0,6%	3.345	0,8%	-8,0%
31 ÜRDÜN	1.348	1.171	-13,2%	0,8%	2.400	0,4%	3.226	0,8%	34,5%
32 PORTEKİZ	2.432	1.099	-54,8%	0,8%	5.936	1,0%	3.103	0,8%	-47,7%
33 BELÇİKA	1.053	805	-23,5%	0,6%	2.791	0,5%	3.004	0,7%	7,6%
34 YEMEN	1.468	842	-42,6%	0,6%	3.755	0,7%	2.959	0,7%	-21,2%
35 KIRGIZİSTAN	1.753	959	-45,3%	0,7%	4.389	0,8%	2.800	0,7%	-36,2%
36 GÜNEY KORE CUMHURİYE	1.246	846	-32,1%	0,6%	2.762	0,5%	2.643	0,6%	-4,3%
37 ARNAVUTLUK	1.478	1.124	-23,9%	0,8%	2.958	0,5%	2.591	0,6%	-12,4%
38 SURİYE	960	1.064	10,9%	0,7%	1.546	0,3%	2.508	0,6%	62,3%
39 AVUSTRALYA	476	586	23,1%	0,4%	2.675	0,5%	2.507	0,6%	-6,3%
40 ÖZBEKİSTAN	1.894	865	-54,3%	0,6%	4.444	0,8%	2.389	0,6%	-46,2%
41 LİTVANYA	825	710	-14,0%	0,5%	2.010	0,4%	2.283	0,6%	13,6%
42 KOSOVA	1.349	910	-32,6%	0,6%	2.560	0,5%	1.993	0,5%	-22,1%
43 İSVEÇ	752	439	-41,7%	0,3%	1.905	0,3%	1.988	0,5%	4,4%
44 BOSNA-HERSEK	1.794	928	-48,3%	0,6%	3.396	0,6%	1.949	0,5%	-42,6%
45 KANADA	590	475	-19,6%	0,3%	2.661	0,5%	1.900	0,5%	-28,6%
46 DOMINIK CUMHURİYETİ	583	308	-47,1%	0,2%	2.490	0,4%	1.881	0,5%	-24,5%
47 DANİMARKA	600	735	22,5%	0,5%	1.466	0,3%	1.801	0,4%	22,9%
48 MACARİSTAN	698	804	15,1%	0,6%	1.590	0,3%	1.789	0,4%	12,5%
49 NİJERYA	459	354	-22,8%	0,2%	1.992	0,4%	1.753	0,4%	-12,0%
50 SENEGAL	989	415	-58,1%	0,3%	2.567	0,5%	1.740	0,4%	-32,2%
İLK 50 ÜLKE TOPLAMI	166.534	123.444	-25,9%	84,5%	427.937	75,3%	298.320	72,9%	-30,3%
DİĞER ÜLKELER VE	52.746	22.690	-57,0%	15,5%	140.231	24,7%	111.006	27,1%	-20,8%
AB (27) TOPLAMI	80.478	61.029	-24,2%	41,8%	207.712	36,6%	171.933	42,0%	-17,2%
TOPLAM DERİ İHRACATI	219.280	146.134	-33,4%	100,0%	568.168	100,0%	409.326	100,0%	-28,0%

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Sistemi/Mart 2024